CULTUURHERSTEL Zakelijke meedenkers gezocht voor de culturele sector

Langzaam verdwijnt het kleed

Middelgrote culturele instellingen hebben het financieel gezien zwaar. Dat komt niet alleen door corona, maar is al langer geleden ingezet. Er is een helpende hand: Cultuurherstel.

Peter Schat
p.schat@mediahuis.nl

Amsterdam ■ Heel langzaam, ziet Hans van Hooren, wordt het kleed onder filmhuizen, kleine musea, dans- en theatergezelschappen weggetrokken. „Dit is al tien jaar gaande. In de eerste lockdown ging ik nadenken over deze zorgwekkende ontwikkeling die juist relatief belangrijke dichtbije instellingen treft. Als individu kun je niet zoveel, maar ik bedacht, dit kan ik wel!"

Hij doelt op de lancering van Cultuurherstel. Een poule van 'coaches' - 'een beter woord heb ik nog niet' - die middelgrote culturele instellingen helpt na te denken over hoe financieel overeind te blijven. „Zakelijk denken is vaak onderontwikkeld bij deze instellingen. Logisch, want ze zitten er met de artistieke drive om mooie producten te maken. Er zijn heel veel mensen in het bedrijfsleven, de financiële sector, de consultancy, die zich best een deel van hun tijd pro bono willen inzetten voor de cultuursector."

Worsteling

Van Hooren, zestig jaar geleden geboren in Alkmaar, werkte bij diverse banken in Noord-Holland en nam in 2018 ontslag bij Rabobank International, waar hij verantwoordelijk was voor de internationale food- en agriklanten. Hij noemt zich een 'cultuurliefhebber op alle mogelijk vlakken'. „Ik zag de worsteling van cultuurinstellingen en hoe corona dat versterkte."

De grote redden zich wel. „De directeur belt een of twee personen uit zijn netwerk en het geld is er." Kleine zijn ook niet het probleem. „Die zetten met een klein aantal vrijwilligers de tering wel naar de nering." Juist voor middelgrote organisaties en bedrijven, zowel gesubsidieerd als ongesubsidieerd, werd het moeilijker hun programma's gefinancierd te krijgen. „Door de lockdowns merkten veel instellingsdirecteuren hoe kwetsbaar ze zijn in hun financiering. Ze zijn afhankelijk van een of twee geldbronnen. Als daar iets mee is staat het hele bouwwerk te trillen."

Al langer is 'een shift' gaande, dat grote bedrijven die cultuur ondersteunen hun aandacht verleggen van middelgroot naar groot. De schuld van deze beweging legt Van Hooren bij het toenemende belang van hoe bedrijven overkomen in de (sociale) media. „Ze spelen liever een kleine rol bij iets dat veel exposure heeft dan omgekeerd. Als subsponsor van het Rijks krijg je meer internationaal profiel dan als je het kleine Van Eesterenmuseum in Amsterdam-West overeind houdt."

Retescherp

Gevolg is dat middelgrote instellingen om hun professionaliteit op peil te houden budget missen. Een platform, met in de cultuursector geïnteresseerde mensen uit het bedrijfsleven, biedt hulp. „Zij adviseren, coachen. Het kunnen oud-ondernemers zijn, bankiers, consultants van een adviesbureau. Ik heb oud-collega's die retescherp zijn, analytisch ijzersterk, tien keer beter dan ik, maar die binnen tien minuten ruzie zullen hebben met zo'n instellingsdirecteur. Je bent er niet met de vinger op de zere plek leggen, het gaat om een gezamenlijke analyse wat er anders kan en gezamenlijk vaststellen welke route je gaat nemen. Dat er een klik moet zijn is dus een belangrijke randvoorwaarde."

De aanpak is in twee, drie, diepgaande gesprekken met een directeur en eventueel een bestuurslid erbij de rol van klankbord aan te nemen. „We zijn net begonnen, mijn eerste bevindingen zijn, dat je met een paar gesprekken en een doorlooptijd van een maand of drie, vier, enorm van waarde kunt zijn."

De gemeente Amsterdam en de provincie zagen beide wat in het plan van Van Hooren, zodat Cultuurherstel werd geboren. „Ik doe dit ook pro bono, ik hoef er niet voor betaald te worden, maar ik wilde wel commitment zien van hun kant. En dat is er, want Amsterdam en de provincie stellen geld beschikbaar. Als je adviezen geeft, moet je ook een financieringsinstrument bieden. Wel op zachte voorwaarden, want passend bij de exploitatie van een culturele instelling. Er is een stimuleringsfonds, dat via onze partner Cultuur+Ondernemen leningen kan verstrekken."

Inmiddels hebben zich al zo'n veertig instellingen bij Cultuurherstel gemeld voor ondersteuning.

Hans van Hooren FOTO MAURICE BOYER

„Meer dan ik aanvankelijk had gedacht. Ik zoek dus meer coaches. En ik wil ze idealiter niet alleen maar in en om Amsterdam hebben, want het is een Noord-Hollands initiatief. Ik help ook instellingen in Zaandam, Hoorn en Alkmaar dus daar zoek ik ook coaches."

Cultuurherstel is een initiatief van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en de Amsterdamse Kunstraad en wordt mogelijk gemaakt door de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland. Wie interesse heeft kan contact opnemen met Cultuurherstel via hans.vanhooren@cultuurherstel.nl

'We zitten nog in fase honeymoon'

Directeur Annemarie den Dekker van Rijkmuseum Muiderslot is door Cultuurherstel gekoppeld aan Els Sweeney-Bindels, hoofd van het Amsterdamse kantoor van de Europese Investerings Bank.

Den Dekker: „Sinds mijn aantreden drie jaar geleden zoekt het Muiderslot naar verborgen geschiedenissen die nog niet verteld worden en manieren om het groene erfgoed bij het kasteel, de stenen, te betrekken. Onze historische tuinen met vergeten groente, bloemen en planten zijn ook cultureel erfgoed waar we zorg voor moeten dragen. En we willen maatschappelijk relevant zijn, vandaar onze samenwerkingen met bijvoorbeeld de stichting Maatjesproject en LFB, de belangenvereniging voor mensen met verstandelijke beperking. De eerste zet zich in tegen eenzaamheid, die door alle leeftijdsklassen loopt en waarvan er steeds meer is in Nederland. De tweede is onze taalpolitie. Geeft ons lessen begrijpelijk taalgebruik, test onze audiotours, onze teksten. Kijkt naar de routing en of de informatiebordjes duidelijk zijn. Dankzij LFB heeft onze website nu een voorleesfunctie."

„In de gesprekken met Els hebben we als stip op de horizon gezet dat we een inclusief museum willen worden, zodat zoveel mogelijk mensen zich aangetrokken voelen tot deze plek. Hoe we dat gaan bereiken? Zover zijn we nog niet, we zitten nog in de honeymoonfase. Alletwee helemaal happy. Omdat we er beiden veel aan hebben buiten onze bubbels gekoppeld te worden aan iemand uit een andere tak van sport.

Annemarie den Dekker (links) met Els Sweeney-Bindels bij het Muiderslot. FOTO RIJKSMUSEUM MUIDERSLOT

Het is niet, het Muiderslot valt om. Totaal niet. Het is wel verstandig nu naar de toekomst te kijken en hoe je inkomstenstromen kunt verduurzamen, zodat we voldoende zekerheid en middelen vergaren om in te kunnen zetten voor maatschappelijk relevante projecten. Fantastisch dat Els ons daarbij helpt."

'Bij andere steiger aanmeren'

Directeur Margret Wagenaar van Cinema Oostereiland in Hoorn en Cinema Enkhuizen is door Cultuurherstel gekoppeld aan Margreet Huizing, die tien jaar zakelijk leider was van toneelgroep Mugmetdegoudentand.

„Een kans, proberen, zo zie ik het", zegt Wagenaar. „We zijn in een veranderingsproces gekomen door corona. Het is goed als iemand die bekend is met cultuur en toch een andere achtergrond heeft met ons meekijkt. Het is nog wel een voorzichtige romance, want zo vaak heb ik nog niet met Margreet Huizing gesproken. Verrassend vind ik het hoe we met onze filmtheaters dwars door de coronasituatie moedig voorwaarts gaan. Er zit wel een impact aan te komen, die nu onzichtbaar is. Ondernemen is reageren op de omgeving en daar kan iemand met een frisse blik van elders behulpzaam bij zijn. Als alles begint te schudden, moet je even bij een andere steiger aanmeren. Kijken van een afstandje. Tegen iemand aanpraten met een andere achtergrond dan jij, helpt om voor jezelf te verwoorden wat er gebeurt."